

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладами освіти

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота

РЕЛІГІЙНЕ ВИХОВАННЯ В СІМ'Ї ТА ДИТЯЧОМУ САДКУ.

Попп Брігітта Петрівна

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: 012 Дошкільна освіта

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 103-Вн від 23.11.2022 року

Науковий керівник: Поллої Каталін Дезидерівна,

PhD, доцент кафедри

Рецензент: Депчинська Іветта Аттілівна,

канд. педагогічних наук

Завідувач кафедри: Біда Олена Анатоліївна,

доктор пед. наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 2023 року

Протокол № _____ / 2023

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та
управління закладами освіти

Кваліфікаційна робота
РЕЛІГІЙНЕ ВИХОВАННЯ В СІМ'Ї ТА ДИТЯЧОМУ САДКУ

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконала: студентка IV-го курсу

Попп Брігітта Петрівна

Освітня програма: 012 Дошкільна освіта

Науковий керівник: Поллої Каталін Дезидерівна, PhD,
доцент кафедри

Рецензент: Депчинська Іветта Аттілівна, канд.
педагогічних наук

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Pedagógia, Pszichológia, Tanító, Óvodapedagógia, Oktatás- és Intézményvezetés
Tanszék

VALLÁSOS NEVELÉS A CSALÁDBAN
ÉS AZ ÓVODÁBAN

Szakdolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: Papp Brigitta

IV. évfolyamos hallgató

Képzési program:012 Óvodapedagógia

Témavezető: Pallay Katalin

PhD, tanszéki docens

Recenzens: Depcsinszka Ivett, docens

Pedagógiai tudományok

Вступ.....	6
1. Релігійне виховання.....	8
1.1. Релігійне виховання для дітей дошкільного віку	10
1.2. Сучасний стан релігійної освіти	11
1.3. Найважливіші методи християнського виховання	13
1.4. Сприйняття релігійної освіти в педагогіці	15
1.5. Сімейне релігійне виховання	16
2. Греко-католицькі садочки на Закарпатті.....	22
2.1. Інтерв'ю з Олександрою Аблончай.....	23
2.2. Інтерв'ю з Елеонорою Левченко	24
2.3 Інтерв'ю з Аніко Демко	27
2.4. Інтерв'ю з отцем Іштваном Мароші.....	28
2.5. Інтерв'ю з вихователями греко-католицьких дитсадків	29
3. Релігійне виховання з точки зору батьків	31
Резюме	35
Використана література	

Tartalomjegyzék

Bevezetés	6
1. Vallásos nevelés	8
1.1. Az óvodáskorú gyermek hitoktatása	10
1.2. Vallási nevelés mai állapota	11
1.3. A keresztény nevelés legfontosabb módszerei	13
1.4. A vallásos nevelés felfogása a pedagógiában	15
1.5. A családi vallásos neveltetés fogalma	16
2. Görögkatolikus óvodák Kárpátalján	22
2.1. Interjú Ablonczai Alexandrával	23
2.2. Interjú Demkó Anikóval	24
2.3. Interjú Demkó Anikóval	27
2.4. Interjú Marosi István atyával	28
2.5. Interjú a Görögkatolikus óvodáknak az óvónőivel	29
3. Vallásos nevelés a szülők szemszögéből	31
Összegzés.....	34
Rezümé	35
Felhasznált irodalom	

BEVEZETÉS

Szakedolgozatom témája a vallásos nevelés a családban és az óvodában. Fontosnak tartom ezt a témát, mivel a vallásosság nagy szerepet játszik az életemben. Gyerekkorom óta görögkatolikus nevelésben részesültem: templomba járok, a 8-11. osztályt a Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceumban végeztem el, ahol nagy szerepe volt a vallási nevelésnek. Jelenleg főiskolásként az Ortutay Elemér Görögkatolikus Szakkollégiumban élek. Elmondhatom, hogy életemet végig kíséri a vallás.

A szakedolgozatom elkészítése során számos kérdéssel szembesültem. A munkám célja, hogy feltárjam a vallási nevelés céljait, megvalósulását az oktatási intézményekben. Munkám kiemelt jelentőséggel bír, mivel a mai világban fontos szerepet foglal el az egyház általi tevékenység, így a továbbiakban is fontosnak találom ennek a témának a kutatását. Ez a téma nagyon aktuális, mivel Kárpátalján fontos szerepet tölt be az egyház. Véleményem szerint a vallási nevelést nem lehet elég korán kezdeni, ezért fontos már, hogy az óvodai megvalósítását is feltárjuk.

Kárpátalján az óvodai vallási nevelés eddig feltáratlan, így kevés szakirodalom van ebből a témából. Ebből az okból interjúkat készítettem, hogy több mindent tudhassak meg arról, hogy hogyan is zajlanak az óvodákban a hitoktatások. Kárpátalján eddig csak a görögkatolikus egyház működtet óvodát, így a téma ebből a szempontból is aktuális.

Munkám három nagyobb fejezetből tevődik össze. Az első fejezetben az óvodáskorúak hitoktatását, a vallásra való nevelést, a vallásos nevelést a családban témaköröket járja körül. A második fejezetben a Kárpátalján működő görögkatolikus óvodákat mutatom be. Interjúm eredményeimmel segítségét nyújtok a görögkatolikus óvodákról, azok működéséről. A harmadik fejezetben kérdőíves kutatásomat mutatom be.

Kérdőívemmel azokat a szülőket céloztam meg, akik gyerekei egyházi óvodába járnak. Ennek köszönhetően képet kaptam arról, hogy a szülők szemszögéből milyen az egyházi óvoda működése, megtudtam, hogyan vélekednek az egyházi óvodáról és miért döntöttek a vallásos óvoda mellett, illetve az a feltételezés is kifejtésre kerül, hogy miben tér el, mivel nyújtanak többet ezek az óvodák a gyermekek számára az állami óvodákhoz viszonyítva.

A szakedolgozatom azt vizsgálja, hogy miért is választották a szülők a görögkatolikus óvodákat. Milyen tényezők befolyásolták a döntésükben, amik meghatározóak voltak, ezek az óvodák mellett fontosságot játszik a vallásosság gyakorlása. Mennyire vagy egyáltalán fontos-e a szülők számára az a fajta oktatás, nevelés, amely az egyház nyújtani tud a

gyerekek számára. Milyen elvárásaik vannak az óvodával, befolyásoló tényező az, hogy közel van az lakhelyükhöz.

A dolgozat azt is vizsgálja, hogy az ott dolgozók pedagógusok, mi alapján döntöttek a görögkatolikus óvodák mellett. Hogyan állnak a saját hitükhöz, mit tudnak át adni a gyerekeknek, és ők maguk mit várnak el az intézménytől.

A fenti pontok segítségével igyekszem átfogó képet nyújtani a vallási nevelésről az óvodában és a családban.

1. VALLÁSOS NEVELÉS

Mivel az óvodáskorú gyermekek nehezen értik meg az egyház tanítását, az óvodai hitoktatás fő célja, hogy a gyerekek megértsék, Isten mindenütt jelen van, és Isten mindenkit szeret.

A gyerekek szabad fantáziával, élményekkel teli pillanatokkal, ellentmondásmentesen sajátíthatnak el új ismereteket az óvodai hitoktatáson keresztül, melynek célja elsősorban az Isten létezéséről való meggyőzés (Tomka 1996).

Az atyák természetes képességeik miatt találják meg a megfelelő módot a gyermekekkel való kommunikációra, ha lehetőséget adnak nekik az őket körülvevő kíváncsi világ felfedezésére, megtapasztalására és felfedezésére. A problémákkal, eseményekkel, emberekkel kapcsolatos spontán kérdések nem ártanak az óvodai hitoktatásnak. Ehelyett a gyerekek jobban emlékeztek a kérdésekre, és jobban teljesítettek, mint a mesterségesen stimuláló témák (Szilveszter 2011).

Ebben a korban a tudás nem annyira fontos, mint a tapasztalat. Ezekben a tapasztalatokon keresztül a gyerekek sokkal jobban emlékezhetnek a tanult dolgokra, mintha egy-egy témát kénytelenek meghallgatni (Tomka 1996).

Ebben a korban a tudás nem olyan fontos, mint a tapasztalat. Ezeknek a tapasztalatoknak köszönhetően a gyerekek jobban megőrzik a tanultakat, mintha egyszerre csak egy témát hallgatnának (Szilveszter 2011).

A tanítási módszerek az egyházi óvodákban lehet: különböző egyházi történetek eljátszása, képek hozzáadása, kivágása, melynek során a gyerekek saját fantáziájukkal alakíthatják új benyomásaikat. De nem szabad megfeledkezni a történet bővítéséről sem, ezeknek a történeteknek rövidnek kell lenniük, lehet dalokat, vagy akár egyszerű mondókákat is használni (Fodorné, 1996).

Az óvoda az az életkor, amikor a következő korosztályok hitoktatása elkezdődhet. Tudatosítani kell a gyerekekkel, hogy az istenismeret nem ér véget az óvodás évekkel, hanem tovább fog terjedni. A vallásos óvodákra jellemző, hogy Isten szeretete megnyilvánulásainak imádata spontán módon is megtörténhet, és nem csak a hitoktatás keretein belül valósulhat meg. Érdeemes tudni, hogy az egyház tanítói légkörében a jámborokat jámbornak tekintik (Fodorné, 1996).

A gyermek hitbéli útját nem csak a szülei, hanem a család többi tagja is befolyásolja, és építi: négyéves korukra a személyiségük csírája már a tudatalattijukban kialakul.

A család integritása és kitartása az, ami a gyermek öntudatát és önmagához való hűséget építi. Ha a szülők igazságosak és kedvesek, képesek uralkodni a haragjukon. A keresztény nevelés és a keresztény hit első lépése a személyes döntés, hogy elfogadjuk az Atya hívását Jézus Krisztus követésével (Tomka 1977).

Senki nem adhat hitoktatást a gyerekeknek, lelkipásztori szolgálat nélkül, ha valaki nem rendelkezik megfelelő képzettséggel és felkészültséggel, elkerülhetetlenül megbukik. A különböző munkaeszközök önmagukban hatástalanok, ha nincsenek megfelelően a tanári kar kezében (Csanád 2001).

Az óvodáskorú gyermekek szövegértési képessége fokozatosan és lassan fejlődik. Nem tanácsos megerősíteni, hogy Isten mindig velünk van, és mindig látja a gondolatainkat, mert ez arra készítheti a gyerekeket, hogy azt gyanítsák, hogy Ő mindig figyel minket, és mindig arra vár, hogy megtalálja a hibáinkat. Istent nem szabad a gyermekek ellenségének képével társítani. (Szerepi 2005). Rossz mindig Istenhez fordulni, hogy támogassa a szülők tekintélyét, és alapvetően helytelen pokollal fenyegetni a gyereket, ha valami rosszat tesz. Nemcsak pedagógiailag, hanem alapvetően a kinyilatkoztatásra alapozva azt kell mondanunk, hogy Isten szeret minket, és mindig kész megbocsátani nekünk, még akkor is, ha cselekedeteink nem helyesek (Varga2007).

A bibliai történetekkel kapcsolatban nem szabad úgy leírni Jézust, mint valamiféle varázslót. Igazán együttérző mindenkivel, mindenkinek segít, de nem feltétlenül minden beteget meggyógyít. Komolyabb tényekre vonatkozóan a gyerek kérdez, és nem szabad meseszerű válaszokat adnia. Olyan válaszokat kell adnod, amelyek kielégítenek, másrészt nem kell később javítanod, adaptálnod, hanem bővítened (Varga 2015).

Az óvodás korú gyermekek hitoktatásában rendkívül fontos a szülőkkel való rendszeres kapcsolattartás. Egyrészt tudni, hogy mit csinálnak az órán, és mi a célja a hitoktatásnak. Másrészt azért, hogy mindezt a gyermek emberi és vallási fejlődésével összekapcsolhassák az otthoni mindennapi életében, a családi ünnepeken. Minél átfogóbban és több forrással tudjuk támogatni a szülőket, annál alaposabb és át gondoltabb keresztény nevelést tudnak biztosítani gyermekeiknek (Tarjányi, 2000).

1.1. Az óvodáskorú gyermek hitoktatása

A korai keresztény időkben az emberek nem születtek bele a kereszténységbe, hanem tudatosan azzá váltak. Liturgia: közös cselekvés, az Egyház folytatja Krisztus által hátrahagyott missziós feladatát, amelyet az Egyházban az egész világ és a közösség szintjén megmutatott (Szilveszter 2011).

A hit ébredése a családban kezdődik, a gyermeknek a gyülekezetben kell először hallania Isten szavát, mert ez a természetes környezete. A gyermek természetes hite a családban látható példa, ez otthoni hitgyakorlatot, templomba járást jelent. A gyermek nyitott a misztikumra. Ugyanígy a tanulók hitoktatása sem választható el a liturgiától. A kisgyermekek hitoktatásának célja az alapvető ismeretek átadása és az erkölcsi nevelés megalapozása. Az imák, énekek, szentségek, szentírások sok információt tartalmaznak, amelyek segítségével új ismereteket adhatunk át a gyerekeknek (Tarjányi, 2000).

A hitoktatóknak a lelkipásztorokkal is együtt kell működniük, mert ők felelnek az egyházi tevékenységekért, ezért fontos a hitoktatóval való kapcsolat. A hitoktatók gyakran kerülhetnek olyan helyzetbe, hogy szakmai fejlődésük a legújabb elképzelések, irányzatok és módszerek szerint zajlik. A lelkészek tanítása azonban nem volt azonos a teológiatanárokéval, így előfordulhat, hogy tudásuk szerkezetében, kifejezéseiben, fogalmában, tudásában, eszközhasználatában van némi eltérés (Regényi 2011).

A hitoktató feladata tehát nem más, mint személyes életszövetség megkötése Istennel, melynek alapja a Biblia helyes értelmezése és megélése. Ezt az üzenetet a Biblia helyes értelmezése és megélése alapján adja át a vallástudósoknak. Így a gyermek személyes életszövetséget köthet Istennel, amelynek állandó forrása a Szentírás lesz. A Biblia tehát a katekézis alapjává és forrásává válik. A Biblia tanítása több, mint oktatás és tudás átadása, hanem bevezetés egy sajátos életmódba (Fagossy, 2002).

1.2.A vallásos nevelés mai állapota

Gyermek és imádság Isten és ember személyes kapcsolata elsősorban az Istennel való párbeszédben, az imádságban nyilvánul meg. Ebből következik, hogy a lelkészek és hitoktatók elsődleges feladata az ima tanítása. (Fodorné, 1996). Az imaszellem fejlesztése nem korlátozódhat csak az imák megtanulására. Gyakran előfordul, hogy a teológia tanárok a szolgálatuknak megfelelő energiát fordítják az óratervezés elkészítésére, de aligha imalehetőségek alapján ez nem mindig megfelelő nevelési és tanítási forma. Fontos megtanítani a gyerekeket a spontán imákra, mert egy kisgyerek ebben a korban megtanulja az ima titkát, vagyis azt, hogy mindent fel tudunk ajánlani és elmondani Istennek: örömeinket, kéréseinket, bánatainkat, köszönetünket, és később ő is tudja szólítsd meg imáidban. A keresztire feszítés lehet az elsődleges „kötött” ima is (Fodorné, 1996).

Az óvodai nevelés során két különböző óvodás korú gyermekkel találkozhatnak: olyanokkal, akik családjukban már jártak hitoktatásra, illetve olyanokkal, akik hiányoztak, és nem igazán ismerik a vallás értelmét. Aki a családi hitoktatás révén már ismeri a keresztény gondolkodás és magatartás alapjait, annak már kialakult a hitérzéke, vagyis a természetes hit. Az ilyen gyerekek már képesek önállóan imádkozni, megismerték a keresztény ünnepet, Jézust és a Bibliát, valamennyire ismerik, viszonylag kényelmesen mozognak a templomban. A természetfeletti hit lassan erre a kissé természetes hitre épül. Ilyenkor a szülők igyekeznek helyes válaszokat adni nekik, hogy viszonylag jól megértsék, de nem mindig tudnak válaszolni (Fogassy, 2002).

Ha a gyermek látja a szülőket imádkozni, ha bíznak Jézusban, akkor a gyermek beépül a Jézussal való kapcsolatába. Ezért csatlakozik imáikhoz, elmegy velük a templomba, és ott tanul az imákról és az énekekről. Ha a gyerekeket így nevelik, az engedelmisség nem jelent nagy problémát. Az egyházi tanítók számtalan módszertani kérdéssel szembesülnek: hogyan vonzzák le, ragadják meg és tartásuk meg a gyerekek figyelmét, vagy hogyan mutassák be a tananyagot a lehető legvilágosabban és legélénkebben, hogy a leendő tanulók megértsék, miről van szó. Mindez nagy felelősséggel jár. Fontos, hogy gondolkodjanak azon, hogyan ösztönözzék az erény gyakorlását, amely mélyebbre vezeti őket a keresztény életben. Ily módon a gyermek vallásos fejlődésével foglalkoznak (Fogassy, 2002).

A lelki gazdagodás nagy forrásai a keresztény nevelésből származnak. Éppen ezért nem lehet túl korán elkezdeni ennek az értékrendnek a kialakítását. A keresztény nevelés magában foglal minden emberi cselekedetet, érzést, családi és társadalmi tevékenységet. Nem lekicsinyelni vagy lebecsülni valamilyen módon, hanem Jézus példája és tanítása

szerint szervezni, eladni, nevelni. Nincsenek szavak, amelyek kifejezhetnék a keresztény nevelés lényegét, szépségét és természetfeletti értékét (Fényes 2014).

Kiemelt főbb oktatási szempontok:

1. Isten iránti szeretet ápolása: ismerje meg a Teremtőt, a látót, a szerető Istent és Jézust, Isten fiát.
2. Hazaszeretetre nevelés: a szülőföldhöz való kötődés, gazdag, értékes, hagyományos népi kultúra segítségével.
3. Szép magyar beszéd elsajátítása: szelektív, szép, tiszta kifejezőmód, sok dal és történet meghallgatása, élmények elbeszélése.
4. Játékos zenei nevelés: Néptáncok, vallásos énekek gyakorlása egyéniségünk, lelki kultúránk fejlesztése érdekében.
5. A szülők ismereteinek bővítése, összhangban az óvodai és iskolai keresztény neveléssel. (Kardos 2012)

Nagyon fontos, hogy ezek a szempontok az egész év során végig szöve legyenek. Hogy milyen lesz a jövő nemzedékünk, az az alapoktól függ. A keresztény nevelés célja, hogy Isten kegyelméből kifejlessze a gyermekek és a szülők keresztény szellemét. Ennek egyik feltétele a keresztény szeretet gyakorlása. Szeretettel szólíthatjuk meg Istent, a gyermeket és mindenki mást, ha béke árad a lelkünkben, és azt minden nap meg tudjuk újítani Jézus szeretetében. Ez nem egyszerű dolog a mi gyors élettempónkban. Nagy önfegyelem, akarat, kitartás és elszántság kell hozzá (Kardos 2012).

Az óvodába, iskolába kezdő gyermek számára az új környezet eltér a megszokottól. Új spirituális hatások, ismeretek érik el őket. Az Istenszeretetre nevelést az első naptól kezdve el kell kezdeni, hogy az beépüljön az egész keresztény nevelésbe. Fontos, hogy az óvodai dolgozók azonos világnézetet valljanak és éljenek, mert csak így lehet eredményes nevelésünk, és így válhatnak példaképekké is, ez pedig nagy felelősséggel és lelkiismerettel jár. Tanítsuk meg a gyermeket néhány egyszerű, páros imára, ezzel lerakva az Isten iránti szeretet alapjait (Kocsis 2019).

Állítsunk példaképet a gyerek elé. Ha lehetséges, mutasson be a gyermeknek egy olyan eseményt, amelyet meg tud tenni vagy követni tud. A jeles egyházi napok, a mindennapi élet eseményei rengeteg lehetőséget adnak keresztény hitünk megismerésére. Fontos, hogy az iskolai hitoktatás az óvodában lefektetett alapokra épülhessen (Szabó, 1997).

Az óvodai nevelés intézményi kerete az óvoda, amely a gyermeknevelés fontos helyszíne a családi és a kötelező szervezeti nevelés közötti átmenet szempontjából. Az óvoda akkor tudja betölteni funkcióját, ha légköre, környezete a családi viszonyokhoz hasonló. A kötelező egyéves óvodai felkészítés segíti az iskolai kudarc kiküszöbölését és a korcsoportba való beiratkozásra való felkészülést (Beregsszazi, 2001).

Az egyházi nevelés szempontjából kiemelten fontos szerepet kap az egyházi tapasztalat. A legtöbb gyerek szeret templomba járni, ösztönösen kíváncsiak és vonzódnak a rituálékhoz. Erre az ösztönös vonzalomra kell építenünk a hitoktatást. Gyakori szülői aggodalom, hogy egy hosszú ceremónia megterhelő lehet a gyerekek számára, de ez általában nem a gyerek problémája, hanem a szülő türelmetlenségének tudatalatti megnyilvánulása. A gyerekek általában nyitottak a rituális és liturgikus szimbolika világára. A templomban a gyerekek könnyebben megérinthetik a liturgikus légkört, természetessé válik a gyermekek számára a magasabb rendű lényvel való találkozás élménye. A szülők és a hitoktatók elsődleges kötelessége tehát, hogy együtt vegyenek részt az istentiszteleten. Fontos, hogy a gyermek a templomban hallja először az Isten szót, mert a hitoktatásban nehezebb megtalálni ennek a szónak a természetes környezetét, idegen és elvont marad. Gyerekként – nem az eszünkkel, hanem az egész lényünkkel – megérthetjük, hogy nincs teljesebb boldogság a világon, mint a hitet a templomban, az egyházi szertartás alatt elnyelni (Prohász 1990).

1.3. A keresztény nevelés legfontosabb módszerei

Az egyházi oktatás megkezdéséhez mindenképp a hit fogalmának tisztázása fontos. A vallás több szempontból is értelmezhető: egyrészt társadalmi attitűdként is értelmezhető. Ehhez istenképre van szükség, a vallás, a szertartás, a hit, a vallási közösségek, a tanítások, az intézmények, a szervezetek, a tevékenységek, a könyvek stb. kifejezések csoportosulnak. Emellett a vallásra úgy tekinthetünk, mint egy olyan képességrendszerre, amelynek segítségével az ember megérti önmagát, más embereket, a világot, a természetfeletti-isteni dolgokat, gondolkodik róluk és tudásának megfelelően viselkedik. A vallásos szemlélet aktiválhatja a pszichés energiákat, vagyis az ember érzéseit, viselkedését, gondolkodását és erkölcsi döntéseit, amelyek megnyilvánulhatnak reményben, odaadásban, törődésben, bölcsességben és egyebekben. Kijelenthetjük, hogy a vallásosság az egész személyiségre kihat, ennek lehetnek külső, látható jelei és belső, mélyen átélt szintjei. Különleges belső energiaként és hajtóerőként is megjelenhet a vallásosság (Bognárné, 2017).

Bognárné Kocsis kiemeli, hogy a hitoktatás, a keresztény nevelés, a valláspedagógia és a hitoktatás (kateketika) kifejezések gyakran szinonimaként jelennek meg a hazai és a külföldi szakirodalomban, ezért fontos kiemelni ezek különbségét.

A hitoktatás lelki attitűdöt jelent, melynek jellemzői a tisztelet, az életöröm, a szeretetteljes magatartás, az önzetlen, áldozatkész hozzáállás, amely bármely életkorban, bárhol megnyilvánulhat másokkal szemben. A valláspedagógia - vallástípustól függetlenül - az intézményes nevelésre és oktatásra utal, és a pedagógiát (annak módszereit, segédeszközeit stb.) helyezi előtérbe, míg a hitoktatás definíciójában a teológia és az egyház teológiája van erősebben jelen. A valláspedagógia a pedagógia segítségével segítheti a teológiai és vallási ismeretek elsajátítását, a vallásos magatartás formálását, de nem tudja felébreszteni a hitet - ez az egyes egyház, közösség nagyobb feladata. A valláspedagógia célja - neveléstudományi szempontból - a vallási/szent törvények szerinti normák és magatartásformák megismertetése, elfogadhatóvá tétele, valamint a személyiség és az aktív hit fejlődésének ösztönzése az életkori sajátosságokhoz igazodó hatékony módszerekkel, a belső motiváció erősítésével. A valláspedagógia fő természetes és intézményes nevelési színtere a család, az iskola és az egyház, amelyek mind a személyiség teljes kibontakozását segítik, jó esetben egymást erősítik. Minden kereszténynek joga van a keresztény neveléshez (Pusztai 2014).

Szem előtt kell tartanunk, hogy a pedagógia, pszichológia, társadalom- és vallástudomány területén a szakmai ismeretek megszerzése folyamatos önképzéssel, szakkönyvek követése, spirituális olvasás, szakmai folyóiratok, valamint a továbbképzéseken való aktív részvétel lehetővé teszi az oktatást. lelkiismeretesen dolgozni. Fontos a keresztény remény, merjünk Isten gondviselésére támaszkodni a nevelőmunkában is: imádkozunk a ránk bízott gyermekekért, családjukért a nevelői közösséggel és a szülőkkel együtt. Az óvodáskorú gyermek elsődleges szükséglete a biztonság, a gyermek olyan, mint a tükör, nem indítja be a szeretetet, hanem visszaveri, a feltétel nélküli szeretet feltétel nélküli szeretettel tér vissza (Pusztai 2014).

Az érzelem olyan tudatállapot, amelyet a környezet, tárgyak és más emberek ingerei okoznak. Minden embernek van veleszületett érzelmi alapja, ami állandó érzelmi karaktert jelent, de érzelmi reakcióink nagy része egész életen át a nevelés során alakul ki.

Az élet első három-négy évében a gyermek agyának kétharmada fejlődik, és soha nem fog ilyen ütemben fejlődni. Ebben az időszakban a legfontosabb leckék elsősorban az érzelmek terén vannak – ezeket könnyebb lenyűgözni, mint később. Nagyon örültem,

amikor tíz-tizenkét évvel ezelőtt egyre többet hallhattunk és olvashattunk az érzelmi intelligenciáról: az érzelmi nevelés végre megkapta az őt megillető helyet. A megszerzett alapokra épülnek azok az érzelmi képességek, amelyeket a gyermek később sajátít el, és erre épül mindenféle tanulás. A jó iskolai előrehaladást nem a gyermek tantárgyi tudása, sem az, hogy szokatlanul korán megtanul olvasni, hanem az érzelmi és szociális megnyilvánulásai: magabiztos-e és kíváncsi-e, tudja-e, milyen viselkedést várnak el tőle. neki, és ha képes ellenállni a kísértésnek a rosszallásnak, ha tud várni, kövesse az utasításokat és forduljon a tanárhoz segítségért, ha ki tudja fejezni kívánságát, kijön más gyerekekkel. Az elfogadás, védelem, szeretet és öröm légkörének megteremtése az egyházi óvodákban rendkívül fontos. Ez az érzelmi nevelés alapja, melynek célja, hogy a gyermekek egymáshoz való viszonyát és a felnőttekkel való kapcsolatát a szeretet megnyilvánulásai jellemezzék: bizalom, türelem, önzetlenség, megértés, egymásra figyelés, nagylelkűség, jóakarát, segítőkészség, empátia és együttérzés (Orossné, 2006).

1.4. A vallásos nevelés felfogása a pedagógiában

Az egyháznak a népnek Krisztustól kapott küldetése, hogy hirdesse az evangéliumot, a megváltás örömhírét, és ezáltal teljesítse Jézus parancsát: tegyetek tanítványokká minden népet. (Mt 28,19) Ebben a szolgálatban a pedagógia segít bennünket.

E küldetés megvalósításához elengedhetetlenek a neves tanárok által megfogalmazott gondolatok, a didaktika és módszertan eredményei, a pedagógiai nézetek és a hitoktatással kapcsolatos ismeretek (Tomka 1996).

A hitoktatásról – különböző életkorokban

„A vallás tapasztalata valójában magában az emberben rejlik. Ezt nem nevelhetjük bele a gyerekekbe, de a lelkéből kell felszínre hoznunk. De ahogyan a szánkval eszünk, nem az orrunkkal, úgy azt is tudnunk kell, hogy hitet csak a megfelelő korban tudunk elhozni az embereknek. A megfelelő értelmi tudás birtokában megtanuljuk, hogy a megfelelő életkorban a megfelelő adjuk, és a gyerek azt veszi el, ami adott pillanatban az adottságainak megfelelő. “”. Pedagógiai lexikon, 1997.26 p.

Életének első három évében a gyermek istenképe anya- és atyaisten.

Minden, amit tőlük kapsz - szavak, gesztusok, tettek, sőt érzések és gondolatok is - beépül a gyermek testi és lelki struktúrájába. Ha ebben az időszakban egy kisgyermek megtapasztalhatja, hogy a körülötte lévő emberek tisztelettel és áhítattal fordulnak egymás és az isteni-lelki világ felé, az erősíti egészséges vallásos érzékét.

Megtapasztalni a különbséget a munkanap és az ünnep között, egy szépen terített ünnepi asztal, egy gyertya, egy dal, egy mese, egy rövid ima, mindez hozzátartozik ahhoz az „ünnephez”, amire egy kisgyermeknek szüksége van az első 7 évében. élet.

Már a kisgyermek is átélheti ezeket a pillanatok a közösségben, amikor a családdal együtt vesznek részt egy ünnepen, ahol együtt énekelünk, mesélünk egy-egy, az ünnepekhez kapcsolódó mesét, mesét (Tomka 2010).

A másik hét évben - 7-től 14 éves korig - a gyerekek vehetnek részt az iskoláskorúak ünnepségén. Kortársaikkal együtt az oltár elé állnak, ahol együtt mondanak imát és hallanak egy részt az evangéliumból.

Ebben a rövid szertartásban érzelmeiket és gondolataikat Krisztushoz, az emberi szeretet tanítójához emelhetik.

14 éves korukban a fiatalok gyermekkoruktól ifjúkorukig részesülhetnek közösségünkben a bérmálás szentségében. A bérmálást évenkénti felkészítés előzi meg, ahol megismerkedünk az evangéliumokkal és a szentségekkel.

A fiatalok 14. életévük betöltése után részt vehetnek a felnőttzentelési ünnepségen és minden egyéb közösségi eseményen. Ennek nem feltétele a keresztelés és a bérmálás, de ez a részvétel szabad, egyéni döntés (Bacsikai 2017).

1.5. A családi vallásos neveltetés fogalma

A családi vallásosság sikeres vagy kevésbé sikeres átörökítését a családon kívüli társas kapcsolatok számos jellemzője is befolyásolja. Sok ember életét megismertem a történelemből, sok ember életét megfigyeltem az életem során, és az a tapasztalatom, hogy a múltban és a jelenben is azok az igazán boldogok, akik vallásos életet élnek. Nem nyugtalankodnak, nem aggódnak, nem esnek kétségbe, türelmük végtelen és készek azonnal megbocsátani. Egyszerűen fogalmazva: soha nem veszítik el a fejüket, és a szívük mindig a megfelelő helyen van. Miért? A válasz nagyon egyszerű: hisznek Istenben. Úgy élnek a világban, mint otthon. Jó lenne, ha az ember az édes otthon boldogságából simán átjutna egy végtelen, változó, állandó világ biztonságába, a szülői erő és szeretet öléből Isten atyai ölének biztonságába (Lőrinci 1993).

Néha, ha gond van egy gyerekkel, arra gondolok: mennyivel hatékonyabb lenne a gyermekkel való munkám, ha minden egységes családi házat olyan vallásos légkör töltene meg, mint Jézus születési helye: a názáreti ház. Ha Pál apostolt veszem, azt látom, hogy Jézus követőinek kegyetlen üldözője volt, és fiatalon férfivá vált (Lőrinci 1993).

A 20. század első évtizedeinek reformpedagógiája között meghatározó helyet foglalt el a Montessori-pedagógia. A római katolikus egyház iránti elkötelezettsége közismert tény. Montessori a szabadság kategóriáiból indul ki a vallásoktatásban (Torkos 2000).

A Montessori gyerekekben két alapvető tulajdonságot ismerhetünk fel. Az egyik a szabadság, mint alapvető emberi tulajdonság. Pedagógiájában a szabadság nem filozófiai gondolat, hanem megfigyelés útján szerzett tapasztalat. A második, hogy a szabadság nem eredendő tulajdonság, nincs jelen, nem szerezhető meg, hanem a személyiség fejlődése során alakul ki. Ennek az építési folyamatnak a megértéséhez a spontán tevékenység gondolatát használja második alapfeltételként. Ez a szabadságorientált tevékenység több szakaszban zajlik (Torkos 2000).

A családtípusokat különböztet meg a vallásosság többdimenziós megközelítése alapján, és a családokat a szülői vallásgyakorlat következetessége felől kérdőjelezi meg. Összehasonlította a tanulók családjának stabilitását és eredményességét nem vallásos homogám, heterogám és vallást gyakorló homogám szülőkkel (Pusztai, 2009).

Volt már példa a szülők jelenlétének és távollétének vizsgálatára a társadalmi tőke elmélet megszületése előtt is, de ezt általában csak a szülői jövedelemkiesés indikátorának tekintették; a társadalmi tőke elmélet szerint azonban hatással van a szülők és a gyerekek közötti kommunikáció mennyiségére és tartalmára (Pusztai 2004). Montessori a fejlődés minden szakaszában felismeri ezt a szabadságvágyat a spontán cselekvésben. Pedagógiai gondolkodásának kulcsa az, hogy ez a szabadság korántsem korlátok nélküli szabadság (László 2011).

A hitoktatás a környezet előkészítésével kezdődik. Többféle feladattípust különböztetünk meg, a gyakorlati élet feladatait, majd az iskolai szellemfejlesztést, valamint a vallásos érzelmek fejlesztését, a szívnevelést és a vallásos ismeretek átadását célzó feladatokat. Módszere szerint a hitoktatás alapjait először a példaértékű barcelonai Montessori iskolában alkalmazták, egy vidéki állami iskolában, ahol a katolikus oktatást alapvető célnak tekintették. Első lépése a környezet előkészítése volt: megépítették a Gyermektemplomot, ahol a hívek számára fenntartott helyen mindent a gyerekek méretéhez igazítottak. Voltak kis székek, imaszékek, a szenteltvízes edények a felnőttek térdmagasságáig értek, a képeket pedig alacsonyan helyezték el. Az ablakon fényes függönyök lógtak, amelyeket a gyerekek maguk is behúzhattak, hogy tompítsák a fényt.

A gyerekek felváltva tartották a rendet a templomban, rendezték a székeket, rendezték a vázákat virággal, húzták a függönyöket, majd meggyújtották a gyertyákat (Montessori 1948).

Ahogy Montessori mondta barcelonai éveiben, arra a következtetésre juthatunk, hogy az embereknek meg kell érteniük, hogy a vallás egy univerzális érzés, amely minden emberben létezik, és a világ kezdete óta létezik. A nyelv és a vallás minden emberi csoport alapvető jellemzője. Németország és más nyugati országok 1900 körüli modernizációja ellenére a vallás nem tűnt el a pedagógiából, hanem burkoltan, semmint nyíltan létezett. Ez tulajdonképpen megfelel a láthatatlan vallás fogalmának a modern társadalomban (Montessori 1948).

Elmúltak azok az idők, amikor az egész oktatást többnyire az egyházakra bízta. A tudomány természeténél fogva nem tűrte az egyházi gyámkodást, önálló teret követelt. A múltban a tudomány valamennyi ágának művelése, az egész tanítás a hitoktatás szempontjához igazodott. Ma a hitoktatás nagymértékben függ a közoktatástól, és osztja annak hibáit. Mindkettő túlságosan elméleti, oktató jellegű és kevésbé oktató jellegű, bár az oktatás értéke a nevelő hatásában rejlik. Ha megnézzük az általános és középiskolai tananyagot és annak logikus eloszlását, akkor azt látjuk, hogy az csak az értelmi képességek ápolására és minél több ismeretanyag átadására irányul, mintha a gyerek fejéből kellene élő lexikont csinálni. A legtöbb helyen az iskolai hitoktatás hibája, hogy elméleti oktatássá vált; a vallás pedig nem pusztán intellektuális tevékenység, hanem az egyesült lélek közvetlen megtapasztalása (Csiki, 1917).

A hitoktatás felfogása a pedagógiában

Az egyház népének Krisztustól kapott küldetése, hogy hirdesse az evangéliumot, a megváltás örömhírét, és ezáltal teljesítse Jézus parancsát: „Tegyetek tanítványokká minden népet”. (Máté 28:19). Ebben a szolgáltatásban a pedagógiatudomány nyújt segítséget (Montessori, 1948).

A küldetés megvalósításában az iskolatörténet során nélkülözhetetlenek a neves tanárok által megfogalmazott gondolatok, a didaktika és módszerek eredményei, a hitoktatásról alkotott pedagógiai nézetek és ismereteik. Ezekkel a gondolatokkal foglalkozik a tanulmány kiemelkedő magyar tanárok hitoktatásról, vallás-pedagógia kapcsolatáról alkotott nézeteivel foglalkozik. A Pedagógiai Lexikon (1997) definícióinak magyarázata és értelmezése után két római katolikus: Fináczy Ernő és Weszely Ödön, két reformátor: Imre Sándor és Karácsony Sándor, valamint egy evangélikus: Schneller István nézeteit mutatja be (Csiki, 1917).

A küldetés megvalósításában az iskolatörténet során nélkülözhetetlenek a neves tanárok által megfogalmazott gondolatok, a didaktika és módszerek eredményei, a hitoktatásról alkotott pedagógiai nézetek és ismereteik. Ezekkel a gondolatokkal

foglalkozik a tanulmány, mely kiemelkedő magyar tanárok hitoktatásról, vallás-pedagógia kapcsolatáról alkotott nézeteivel foglalkozik. A Pedagógiai Lexikon (1997) definícióinak magyarázata és értelmezése után két római katolikus: Fináczy Ernő és Weszely Ödön, két reformátor: Imre Sándor és Karácsony Sándor, valamint egy evangélikus: Schneller István nézeteit mutatja be.

A „Keresztény/keresztény nevelés” címszó alatt ez áll: *„A keresztény/keresztény nevelés a keresztény/keresztény hit és erkölcs szellemében való nevelés”. Rámutat, hogy „a keresztény nevelésben a vallás határozza meg a nevelés alapvető célját, az erkölcs pedig alapvető módszereit, s ez a kettő együtt határozza meg a keresztény nevelés emberi eszményét”.* Pedagógiai lexikon, 1997.26 p.

„Ezekre kell alapítanunk világnézetünket.”. Pedagógiai Lexikon, 1997 32 old.

Minden, amit a gyermek tőlük kap – szavak, gesztusok, tettek, sőt érzések és gondolatok is – beépül a gyermek testi és lelki struktúrájába. Ha ebben az időszakban egy kisgyerek megtapasztalhatja, hogy a körülötte lévők tisztelettel fordulnak egymás és az isteni-lelki világ felé, az erősíti egészséges vallásos érzését. Megtapasztalni a különbséget a munkanap és az ünnep között, egy szépen terített ünnepi asztal, egy gyertya, egy dal, egy mese, egy rövid ima, mindez hozzátartozik ahhoz az „ünnephez”, amire egy kisgyermeknek szüksége van az első 7 évében. élet.

Már a kisgyermek is átélheti ezeket a pillanatok a közösségben, amikor a családdal együtt vesznek részt egy ünnepen, ahol együtt énekelünk, mesélünk egy-egy, az ünnepekhez kapcsolódó mesét, mesét. A másik hét évben - 7-től 14 éves korig - a gyerekek vehetnek részt az iskoláskorúak ünnepségén. Kortársaikkal együtt az oltár elé állnak, ahol együtt mondanak imát és hallanak egy részt az evangéliumból. Ebben a rövid szertartásban érzelmeiket és gondolataikat Krisztushoz, az emberi szeretet tanítójához emelhetik. 14 éves korukban a fiatalok gyermekkoruktól ifjúkorukig részesülhetnek közösségünkben a bérmálás szentségében. A bérmálást évenkénti felkészítés előzi meg, ahol megismerkedünk az evangéliumokkal és a szentségekkel. A 14. év után. 14 éves kor után a fiatalok a felnőtteknek szóló Emberszentelő szertartáson és a közösség valamennyi

más rendezvényeken is részt vehetnek. Ennek nem feltétele a keresztesítés és a bérmálás, de ez a részvétel szabad, egyéni döntés (Bacsikai, 2017).

Az otthoni hitoktatás fogalma sokféle tartalmat foglalhat magában, elsősorban a szülők vallási meggyőződésétől és meggyőződésétől függően, beleértve a családot is, a vallásgyakorlást és a vallási ismeretek családban vagy más közösségekben és szervezetekben történő átadásán túl. Vallásos nézetekkel teli szubkultúrák, vagyis a társadalmi tanulás klasszikus modellje érvényesül. A kutatási tapasztalatok szerint szinte minden fiatal ismeri szülei vallási meggyőződését, ami azt jelenti, hogy végső soron minden családi szubkultúrának megvan a maga értelmezése a vallási kérdésekről.

A kutatások egyik irányzata szerint a szülők közvetlen befolyása a meghatározó, és a szülők iskolai végzettségét, anyagi helyzetét, családszerkezetét, nevelési stílusát, a családi kapcsolatok tőkéjét, a szülők idejét, figyelmét és támogatását tekintik tényezőnek, amelyek befolyásolják az átigazolás sikerét (Martin 2014).

A szülői értékek, a vallási világnézet és a társvallás erőssége szintén fontos, független befolyásoló tényezőként azonosítható ezen a szülői területen. A vallási szocializáció sikere részben, de nem teljesen függ a szülők vallásának, vallási meggyőződésének, hitrendszerének egyediségétől, vagyis attól, hogy a szülői beleegyezés lehetővé teszi-e lényegesen hatékonyabb vallási átadást, vagy az utódok kevésbé vallásosak. házasság, az apa befolyása nagyobbak tűnik (Pusztai, 2016).

A nem keresztény hagyományokban gyökerező családi vallási szocializáció kutatása is a család hatását hangsúlyozza, itt azonban a példaképkövetést erősítő rokoni és szomszédsági hálók hatása kerül előtérbe. Izgalmas kérdés, hogy a családi kapcsolatok formája és mértéke, a házasság stabilitása mennyiben függ össze konkrét vallási vagy felekezeti hagyományokkal, illetve mennyiben gyökerezik ezekben a hagyományokban a vallási szocializáció folyamata és eredményessége. A családi vallásos meggyőződés sikeres vagy sikertelen átörökítését a családon kívüli társas kapcsolatok számos jellemzője is befolyásolja. Sok ember életét ismerem a történelemből, sok ember életét megfigyeltem életem során, és az a tapasztalatom, hogy akár múltban, akár jelenben, az igazán boldog emberek azok, akik vallásos életet élnek (Pusztai 2011).

Nem nyugtalanok, nem aggódnak, nem esnek kétségbe, türelmük végtelen és készek azonnal megbocsátani. Egyszerűen fogalmazva: soha nem veszítik el a fejüket, és a szívük mindig a megfelelő helyen van (Pusztai 2011).

Élhet-e az ember, amikor kinő a családi körből, amikor kihűl az anyja ölelése és elgyengül az apja keze, élhet-e olyan biztonságban, békésen, boldogan és bölcsen a világban, mint gyermekkorában, otthon. a szülői házban lehetséges-e egy vallásos

embernek az élete bizonyítja, hogy egy vallásosnak lehetséges az élete bizonyítja: igen. Hidat kell építeni otthonról a világra, a szülői szeretetről Isten szeretetére. Ennek a hídnak a felépítése a hitoktatás munkája. Többször hallottam vitát arról, hogy az emberek vallásosnak születnek-e, vagy nevelkednek? Szerintem mindkettőnek van köze hozzá, de a végzettség a meghatározó. A történelemben és az életben egyaránt találhatunk példákat. Azt gondolom például, hogy Jézus érzékeny lelkű gyermekként született, de a szüleit - főleg az anyját: Máriát - nem tudom nagyon vallásos életű embereknek elképzelni (Lőrinci, 1993).

2. GÖRÖGKATOLIKUS ÓVODÁK KÁRPÁTALJÁN

A Kárpátaljai Görögkatolikus Egyház és a Kárpát-medencei Óvodafejlesztési Program keretein belül jelentős anyagi támogatás segítségével felújított három óvodát: a Beregdéai Búzavirág óvodát, Makkosjános és a Nagyszőlősi járási Tiszabökényi óvodákat. Kárpátalján négy egyházi óvoda nyitotta meg kapuit az óvodás gyerekek számára.

Egyház községéhez tartozott az 1952-ben megalakult Jánosi Mókuska Bölcsőde-Óvoda. 1970-ben nyitották meg, az újonnan felújított csoport teremmel. 2002 márciusában, Balazséron nyitottak meg egy harmadik csoportot, amely addig a kolhoz óvodaként működött. 2012-ben Balazséron megnyitották a második csoportot is, így lett egy kiscsoport és egy nagycsoport, a csoportbővüléseknek köszönhetően bővült az óvoda dolgozóinak száma is, hogy a megnövekedett igényeknek is eleget tegyenek. 2015-ben új vezetőséget kapott a két óvoda, így nagyon sok újításokon mehetek keresztül az óvodák. A görögkatolikus egyház 2019. január 2-től a szárnyi alá vette az óvodát, és megkapták a Jánosi görögkatolikus „Oltalom Óvoda” nevét. Ennek köszönhetően nem csak az ukrán állam támogatja az óvodát, hanem az egyház és a magyar állam is segíti az óvoda működését. (óvoda gknet.org 2019)

A Kárpát-medencei Óvodafejlesztési Program keretében épült fel a harminc férőhelyes Oltalom óvoda Mátyfalva területén. Az alapkőletételi ünnepséget egy Szent Liturgiával vette kezdetét, a mátyfalvi görögkatolikus templomban. Demkó Ferenc püspöki helynök, Pösze Roland helyi parókus és Pösze Sándor görögkatolikus áldozópap közösen végezték el a Szent liturgiát, majd az alapkövet Demkó Ferenc, a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye magyar ügyekért felelős püspöki helynöke szentelt meg (Katolikus Hírportál, 2018).

2017 szeptember 18-án, csaknem egy évvel elkészülte után adták át hivatalosan is a Karácsfalvai Szent Mihály Görögkatolikus Óvodát. A rendezvényen részt vett Potápi Árpád János, nemzetpolitikáért felelős államtitkár, Buhajla József úr, az Ungvári Főkonzulátus főkonzulja, valamint Szilágyi Mátyás, beregszászi főkonzul.

Az átadó ünnepséget Dobsa Aranka, a Szent Mihály Óvoda vezetője nyitotta meg néhány gondolattal. Szerinte az óvodai oktatás a legfontosabb része egy egészséges gyermek felnevelésében, ugyanis ebben a korban sajátíthatja el az alapvető viselkedési normákat Potápi Árpád János államtitkár úr szónoklatában többször is hangsúlyozta, hogy nem csak a teljesen magyar anyanyelvű gyerekek számára épült az óvoda. Fontos, hogy a vegyesházasságokból született gyerekek is egy jól felszerelt, biztonságos közegben nevelkedjenek, s éljék meg gyerekkorukat. Erre alkalmas az a 160 új és 450 felújított óvoda, amelyet az elmúlt időszakban építettek, illetve újítottak fel. a Karácsfalvai Sztojka Sándor

Görögkatolikus A líceum hallgatóságához intézett beszédében arra hívta fel a növendékek figyelmét, hogy a tudás a jövő záloga. Véleményeszerint ez az intézmény alkalmas arra, hogy kellő ismeretet nyújtson a tanulni kívánó fiatalok számára. Jókívánságaival arra buzdította a líceumosokat, hogy legyenek szorgalmasok és használjanak ki minden lehetőséget, mellyel új ismeretekre tehetnek szert. Az iskola pedagógusainak és munkatársainak kitartást és állhatatosságot kívánva köszönte meg a mindennapi munkát (Dobsa 2018).

Az óvoda vezetője Tóth Jenő atya fontosnak tartja, hogy a gyermekek nem csak a közösség elvárásainak feleljenek meg, hanem hitbéli alapot is kapjanak. Az államtitkár úr szónaklatában többször is hangsúlyozta, hogy nem csak a magyar anyanyelvű gyermekek számára épült az óvoda, mivel fontos szemügyre venni, hogy a vegyes házasságban élő gyermekek is egy ól felszerelt, biztonságos közegben tudjanak nevelkedni. Ezért alkalmasak a 160 új és 451 felújított óvoda Kárpátalja területén. A köszöntők meghallgatása után felszentelték az épületet és az óvoda növendékei mutatták be ünnepi műsorukat. Június 11-én hivatalosan is átadták a nagyszülősi járási Batár óvodásainak a felújított, korszerűsített óvodaépületet. A településen 2006-ban holland segítséggel sikerült újraindítani az óvodát. Akkor csak egy csoport működött, mára már kétszázötven gyermek befogadására is van igény (Hírportál 2022).

A továbbiakban a Kárpátalján működő görögkatolikus óvodák vezetőivel és koordinátoraival készített interjúk alapján mutatom be az óvodák működését, az óvodai egyházi nevelést. A dolgozat azt is vizsgálja, hogy az ott dolgozók pedagógusok, mi alapján döntöttek a görögkatolikus óvodák mellett. Hogyan állnak a saját hitükhöz, mit tudnak átadni a gyerekeknek, és ők maguk mit várnak el az intézménytől.

2.1. Interjú Ablonczai Alexandrával

Ablonczai Alexandrával, a Batári Szent Mihály Görögkatolikus Óvoda óvónőjével készítettem interjút, hogy betekintést nyerhessek a Kárpátalján lévő görögkatolikus óvodák működésébe. A Sztepan Demjancsik Akadémikus Nemzetközi Közgazdasági-Humán Egyetemen szerezte meg mesterfokozatú diplomáját óvodapedagógiából. 10 év szakmai tapasztalattal rendelkezik. A Batári Szent Mihály Görögkatolikus Óvodában dolgozik jelenleg is mint óvodapedagógus.

2018 őszén indult a program. Lődár Jenő atya felkérésére került a programba, elmondta, hogy a közép- és nagycsoportban az „*Isten szeret engem*” című óvodai hittankönyv tematikáját követték, kicsit kiegészítve, mivel ez egy római katolikus hittankönyv. A kiscsoportban az általa kidolgozott tanmenet szerint folyt a hitoktatás.

A görögkatolikus óvodákon kívül több állami óvodában is volt hitoktatás. Az egyházi óvodákban heti egy, az állami óvodákban heti két alkalom. Az egyik foglalkozás a tanmenet témáit követte, a másikon bibliai történeteket dolgoztak fel a hitoktatók. Az egyházi óvodákban azért terveztek csak heti egy foglalkozást, mivel ezekben az óvodákban az egész napi tevékenységeket áthatja a hitre nevelés, illetve minden nap reggeli után a gyerekek az óvónő vezetésével lelki perceken vehetnek részt, ezen alkalmakkor vallási tartalmú énekek, versek, szabad beszélgetések, imák, bibliai történetek kerülnek előtérbe.

A foglalkozásokon kívül úgy az egyházi, mint az állami óvodákban a hitoktatók feladatai közé tartozott még a tematikus napok szervezése is, amelyek nagyobb témakörök lezárására, elmélyítésére is alkalmasak voltak. Illetve évi egy alkalommal felkészítették a gyerekeket egy műsorra, amelyet a templomban mutathattak be, ez általában karácsonyhoz vagy anyák napjához kötődött. A programban 16 hitoktató vett részt. Volt, aki több óvodában is tartott foglalkozást. A hitoktatók között az óvodapedagógusokon kívül voltak papok, papnék és tanárok is. Álláspontja szerint a hitoktatók az általa gyűjtött segédanyagokból, énekek, szemléltetők, foglalkozás-tervezet minták, feladatlapok, kifestők, papírbábok bibliai történetekhez, játékok, kézműves ötletek, illetve a program keretén belül biztosított szakirodalom segítségével készültek a foglalkozásokra. Egy hónappal előre készítették el a tervezeteket, amelyet továbbítottak neki. A feladatai közé tartozott, hogy ellenőrizze a hitoktatók megfelelő felkészültségét, módszereik alkalmasságát és azt, hogy a gyerekek életkori sajátosságainak megfelelően állítják össze a foglalkozás anyagát, mivel nem csak óvodapedagógusok voltak a hitoktatók között.

Évi két alkalommal szakmai napon vehettek részt a hitoktatók, ahol magyarországi görögkatolikus óvodákban dolgozó hitoktatók tartottak előadást. Ezen kívül, ahogy említette minden hitoktátónak átadták az általa gyűjtött segédanyagokat és biztosították nekik az óvodai hitoktatáshoz kapcsolódó könyveket is. Létrehozott egy Facebook-csoportot, ahol megoszthatták egymással az ötleteiket és volt egy weboldaluk is működik, ahová folyamatosan töltöttek fel tartalmakat, amelyek jelentős segítséget nyújtottak a hitoktatók munkájához. Ha valamiben mégis elakadtak vagy módszertani kérdésük volt, akkor segített nekik, így zökkenőmentesen haladt a munka (Ablonczy Alexandra, 2023).

2.2. Interjú Demkó Anikóval

Interjút készítettem Demkó Anikóval, görögkatolikus óvoda program koordinátorával, hogy megtudhassam, hogyan jöttek létre a görögkatolikus óvodák Kárpátalján. 2017-ben kezdődött az óvodai program Csomán. Viszont volt már előtte is egy ilyen óvoda Batáron,

sok éve már, de hivatalosan nem volt egyházi óvoda, viszont az egyház épületében működött. Mivel az egyház épületében volt, ezért engedték, hogy egyházi vonal is legyen az óvoda működésében, az egyház támogatta is az óvodát mindenféle téren. Így indult el a program, viszont még nem volt egy átfogó kerületi szintű dolog. Álláspontja szerint, 2017-ben Magyarországról az egyházi államtitkárságról kaptak az egyházak egy levelet, amelyben értesítették őket, hogy támogatást kapnak, hogy egyházi óvodákat hozzanak létre Kárpátalja területén. A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség is támogatást ajánlott fel az óvodák létrehozására.

Magyarország az egész Kárpát-medencére kiterjesztőleg elindította, ezt a folyamatot. A kárpátaljai óvoda program segítette az infrastruktúra kialakítását. Elmondta, hogy 2017 végén értesültek arról, hogy megkapták ezt a lehetőséget, és 2018 év elején bele is vágtak ennek az egész program szervezéséhez, építésekhez, mert a támogatás is inkább a betegség legyőzésére irányítják, így nem tudják hogyan fog tovább alakulni. Két év alatt sikerült megvalósítani, hogy az állami óvodákban engedélyt adtak az egyház tagjainak, hogy heti 1-2 alkalomra bejárjon az adott hitoktató, és foglalkozásokat tartson a gyerekeknek.

Az első görögkatolikus óvoda Batáron, majd Karácsfalván, Jánosiban és Balazséron lett kialakítva. Az említett óvodák nem teljesen egyházi fenntartásúak, mert az állam finanszírozta a dolgozók alapbérét. Az egyház pedig egyéb költségeket finanszírozott, hozzájárult, és segítette őket: új játékokkal, ágyakkal, szemléltetőkkal. Az egyház a gyerekek étkeztetéséhez is hozzájárult: gyümölcsökkel, joghurtokkal és gyümölcslevekkel tették változatosabbá a gyerekek étkeztetését.

Évszakonként egy tematikus napot tartanak, ebből évente négyszer a családot is bevonják. Ezáltal jól összekovácsolódnak a családok és az óvónők. Ennek segítségével egy kicsit a családot is bevonják a gyerekeken keresztül, hogy bekapcsolódjanak az egyház életébe. Az egyházi óvodák vezetői biztosították, hogy minden évben a kollektívának legyen lelki gyakorlat, csapatépítő tréning, amelyeknek a Karácsfalvai Líceum adott otthont.

Az egyházi ünnepek, nemzeti ünnepek, be voltak iktatva a rendszerbe, amiket az óvodákban véghez kellett vinni. A programban nem kötelezték, viszont valamilyen formában meg kellett tartani ezeket az ünnepeket, bibliai történeteket. Arra törekedtek, hogy azokat az ünnepeket jobban bemutassák és ezáltal megismertessék a gyerekek, ahol vannak Szentelmények, például: gyümölcs szentelő, gyertya szentelés, víz szentelés, barka (cicuska szentelés), ami kézzel megfogható a gyerekek számára. Azt kérték, hogy a foglalkozás-terveket készítsenek el egy hónapra előre, és az ének, például: gyümölcs szentelő, gyertya szentelés, víz szentelés, barka (cicuska szentelés), ami kézzel megfogható a gyerekek

számára. Azt kérték, hogy a foglalkozás-terveket készítsenek el egy hónapra előre. Ablonczy Alexandra gyűjtötte be és ellenőrizte a foglalkozás-terveket, helyszíni ellenőrzésekre is járt, elment az óvodákba, hogy tényleg a terveknek megfelelően valósuljanak meg a foglalkozások.

Szem előtt kellett tartaniuk az ukrán állam kötelező nevelési programját, és ezzel próbálták még pluszban beiktatni, a magyar hagyományok és kultúra ápolását, nemzettudat hittani alapismeretek bevezetését. Az óvodai tanítás ugyanúgy zajlik, mint bármelyik állami óvodában, csak sokkal több figyelmet fordítanak az egyházi tanításokra (Demkó Anikó, 2023).

A Kárpátaljai görögkatolikus óvodák, a rendszerváltás után a semmiből kellett újjáépíteni. Ahogy haladt az idő és kialakultak a parókiák, az egyház az élet többi területén is kezdett megjelenni. Az egyik ilyen területe az oktatás. Ennek nyomán jött létre a Sztojka Sándor Görögkatolikus Líceum. Az évek során egyre inkább bővült a tanulói létszám és bővültek a funkciók is. Az utóbbi időben elérték, hogy egyre kisebb osztályokat is tudjanak megnyitni, így már ötödik osztálytól tanulnak a gyerekek, viszont fontosnak tartották, hogy már óvodás korban kiemelt hangsúlyt fektessenek az egyházi nevelésre. Magyarországi segítséggel megnyitották a görögkatolikus óvodákat, bár a gyerekek létszáma a tavalyi évhez képest jelentősen csökkent. Ez a háborús helyzet miatt van, nagyon sok család külföldre költözött, a négy óvodába összesen száz gyermek van jelenleg, holott 180 volt, fele kapacitáson működik az összes. A pedagógusok létszáma ezekben az óvodákban: Karácsfalván 2 óvónő, Batáron 5 óvónő, Balazséron 5, Jánosiban szintén 5.

A görögkatolikus óvodák fő céljaiban nincs különbség az állami óvodákhoz viszonyítva. A gyerekek oktatását és nevelését egyházi neveléssel egészítik ki. Az egyházi nevelés az óvodákban több formában megvalósul: reggel mindig lelki percekkel indul a csoportban a nap. Ez az jelenti, hogy 5-10 perces imádság, gyertyagyújtás, éneklés, különböző formákban. Minden óvodában vannak a falon ikonok, megtalálható a kereszt, a bibliasarok. Az egyházi tizenegy ünnep is meg van ünnepelve az óvodákban, különböző módokon. Ez attól függ, hogy hol helyezkedik el az óvoda, milyen közel található a templomhoz, illetve mikor van megtartva a szertartás.

Batáron és Jánosiban is közel helyezkednek el az óvodák, így a liturgia végére át tudnak menni a gyerekekkel a templomba. A gyerekeknek ez élményt jelent, ilyenkor a hitoktató, vagy a pap átmegy és a gyerekeknek bemutatja az ünnep jelentőségét. Vízszentelés, barkaszentelés, gyertyaszentelés, gyümölcszentelés mindig az óvodákban is van, ami szintén nagy örömet okoz az ott tanuló gyerekeknek.

A köszönés is fontos: a *Dicsőség Jézus Krisztus*-sal köszönnek, illetve a karácsony, a húsvéti időszaknak megfelelően köszönnek a munkatársak és a gyerekeknek. Az óvodába felekezettől függetlenül jelentkezhettek, azonban a szülőknek tudomásul kell venniük, hogy az intézményekben görögkatolis neveltetés zajlik. Az óvodák egy időre a háborús helyzet miatt zárva voltak, de már újra működnek, az egyház segített a menekülteknek, élelmiszerben, ruházatban, parókián szállást nyújtottak, lelki elbeszélgetéseket tartottak.

A szülőkkel való kapcsolattartásra is nagy hangsúlyt fektetnek. Az óvodának minden évszakban tartania kell egy tematikus napot, amibe a szülőket is bevonják. Azt szabadon eldönti az óvoda, hogy Mikuláskor vagy karácsonykor, nőnap vagy húsvét alkalmából tartják meg a tematikus napot.

Az óvodák teljen kapacitáson működtek, várólisták voltak, Jánosiban három csoportos óvoda most csak két csoport van, és az sem teljes létszámmal, Balazséron is két csoport működik, Batáron is, Karácsfalván egy csoport.

Arra figyelnek, hogy az állami programot is betartsák, attól nem térnek el. A későbbiekben szeretnék több óvodát létrehozni. Az egyházi óvodákra azért van igény mert azt látják, hogy a szülők értékelik azt a pluszt, amit tud adni az egyház, szívesebben adják a gyerekeket olyan intézménybe, ahol kiemelt hangsúlyt fordítanak a nevelési célok megvalósítására. A továbbiakban görögkatolikus elemi iskolát szeretnék indítani, ugyanis arra törekszenek, hogy óvodától a felsőoktatásig minden szinten legyenek görögkatolikus oktatási intézmények.

Az óvónőknek és az óvodákban dolgozó munkatársaknak évente ötször tartanak lelki szakmai napot, amiből tudnak majd töltekezni. Az óvodáknak van saját honlapja, ahova képeket is raknak fel, egymástól ötleteket gyűjtenek, ezzel segíthetik egymást munkáját.

2.3. Interjú Levcsenkó Eleonórával

A továbbiakban a Levcsenkó Eleonórával készített interjút kívánom bemutatni. Elmondása szerint azért hozták létre a görögkatolikus óvodákat, mert szerették volna, hogy a gyerekek már óvodás korukban megismerkedjenek az alapvető keresztény értékekkel. Régen ennek az átadása nagyrészt a család feladata volt, de sajnos egyre gyakrabban tapasztalják ennek elmaradását.

A gyerekek többsége magyar anyanyelvű mivel ezek az óvodák magyar községben működnek. Ezeknek az óvodáknak a fő célja az, mint a többi óvodában is az oktatás, a plusz, amit a programjuk visz bele, a keresztény hit alapjainak megalapozása, a gyerekek nevelésén

keresztül pedig egy kicsit a szülők bevonása is az egyházközségek életébe. A vallási nevelés az intézményben úgy valósul meg, hogy reggel lelki percekkel kezdenek a gyerekek, ami egy rövid fohász vagy ének. Napközben a megszokott foglalkozásokkal folytatják. Étkezés előtt és után imádkoznak. Heti kétszer van hittanóra. A fontosabb egyházi ünnepek alkalmával, ha közel van a templom, átmennek, ha nem megoldható a lelkivezető atya megy a gyerekekhez.

A nevelőkre plusz terhet nyom az ukrajnai háború: óvóhelyre kell vinni a gyerekeket a légiriadók alkalmával. A rászorulókon különböző külföldi szervezeteknek köszönhetően az egyház is kap adományokat, ezekből a helyieken kívül a menekültek is részesülnek. Az ideiglenesen külföldön tartózkodó gyerekek szüleivel Messenger csoportban tartják a kapcsolatot.

Az egyházi óvoda lényegében csak annyival tér el az államtól, hogy szem előtt tartják a keresztény oktatást, nevelést. Mindez nem csupán a hittan órák keretében valósul meg, hanem az egész napos tevékenység során is. Azt szokták mondani legjobban példaadással lehet igazán nevelni, ezért kéri azt a munkatársaktól, hogy lehetőség szerint gyakorló keresztények legyenek, a keresztény értékrendnek megfelelően tegyék a dolgukat.

Szeretnék, ha több egyházi óvoda működne Kárpátalján, mert egy keresztény ember a jót képviseli, a jóért tesz, cselekedeteit a szeretet vezérli. A mai világban pedig leginkább erre van szükség. A görögkatolikus óvodákban jelenleg 15 óvónő dolgozik. (Levcsenkó, 2023).

2.4. Interjú Marosi István atyával

A volt állami óvoda tulajdonba vételével az egyház nemcsak az intézmény fenntartását vette át, hanem vallásos szellemiséget is vitt az óvoda munkájába, a foglalkozások menetébe és az összhangulatba. Az Ortutay-központban két hitoktató dolgozik, akik nem görögkatolikus óvodákban tanítanak, hanem Beregszászon állami és magánóvodákban tanítanak hittant és ezzel hozzájárulnak a kisgyermek hitoktatásához.

Az óvoda a családi környezettel együtt a kisgyermekkor testi, szellemi és lelki fejlődés egyik legfontosabb helyszíne. Az óvodás korú gyerekek itt ismerkednek meg a társasági élettel és annak szabályaival. Sokan csak itt találkoznak hasonló korú gyerekekkel. Itt készülnek az általános iskolára is.

Az egyházi intézmények számos lehetőséget biztosítottak a gyermekek hitoktatására. Még az óvónők szellemisége és a gyerekekhez való hozzáállása is más lehet egy ilyen intézményben. Ezen kívül hitoktatás, közös imák, rövid részvétel az egyházi

szertartásokon, kis óvodában végzett szertartások (pl. gyertyaszentelés vagy adventi koszorú, amit korábban a gyerekek készítettek), ismerkedés a pappal általában, mindez számos lehetőség a vallásos szellem fejlesztésére. Az egyházak igyekeznek minél több vallási intézményt létrehozni, beleértve az óvodákat is.

A hitoktatás a családban az óvodához hasonlóan folytatható. Sőt, még jobban is, mert a nagyszülők, szülők példája mérvadó lehet a kisgyermek vallásos lelkületének fejlődésében. Mindenhez hozzájárulhat a közös ima, a Biblia olvasása és az Istenről való beszélgetés. Kárpátalján több egyházközségben működik görögkatolikus óvoda, ami nagyon fontos. Az egyház igyekszik követni az egyházközség minden tagját születésétől haláláig. Az első lépés a keresztség. Utána templomba járás és fiatalon hitoktatás megkezdése.

2.5. Interjú a Görögkatolikus óvodáknak az óvónőivel

Interjú a Batári óvoda óvónőjével

A Batári Szent Mihály Görögkatolikus Óvodának a dolgozója, református, viszont görögkatolikus templomba jár mivel a férje és gyermekei görögkatolikusak. Két gyermeke is Batári Szent Mihály Görögkatolikus óvodába jár. Fontosnak tartja a gyermekek vallási nevelését. Ezt a munkahelyet azért választotta, mivel közel van a lakhelyéhez, és nagyon hamar tudott azonosulni az óvodai élettel. Nagyon fontosnak tartja, hogy Kárpátalja területén legyenek görögkatolikus óvodák. A görögkatolikus óvodák abban térnek el az állami óvodáktól, hogy az egyházi ünnepeket betartják, és a gyerekeket egy vallásosabb életre nevelik. Fontos, hogy érezzék Jézus Krisztus közelségét és még kisgyermekkorban megtanulják a vallás értékét, s arra is figyelnek, hogy az állami programot betartsák, attól nem térnek el. A hittan órákat nem az óvónők tartják, hanem külön hittan tanárok. Az óvónőknek és az óvodák munkatársainak évente többször is tartanak lelki szakmai napot, amiből sokat lehet tanulni.

Balazséri Reménység Óvoda óvónője

Görögkatolikus vallású, gyermeke is ebbe az óvodába jár. Ezt a munkát azért választotta, mert szereti a gyerekeket és a légkör is barátságos, sok segítséget kapott a lelki vezetőktől, többek között Egressy Miklós atyától. Véleménye szerint míg az állami intézmény teljesítményorientált és a képességeket helyezi előtérbe, az egyházi oldal megközelíti a lelkiséget, az egymáshoz való érzelmi hozzáállást, a szeretetre és boldogságra, egymásnak való örömszerzésre, megbocsátásra, Isten szeretetére való nevelést. Ezért is tartja fontosnak, hogy minél több görögkatolikus óvoda működjön, minél

több család tudja be íratni gyermekét. Az óvónők lelki perceket tartanak minden nap, de emellett külön hitoktatók járnak az óvodába. Az óvodákat a közösségi platformon meg lehet tekinteni, melyeken betekintést nyerhetnek az óvodák mindennapjaiba.

Jánosi Oltalom óvoda óvónője

Görögkatolikus vallású, rendszeresen jár templomba, van gyermeke, aki szintén ebbe az óvodába járt. Azért választotta ezt az óvodát mert közel van az otthonához, és nem kell annyit utazni.

Konkrét továbbképzésen nem volt, de a fenntartóink nagyon sok szakmáim napot tartanak számukra, ahol előadók adják át tapasztalataikat. Ezek a napok alkalmával sokat tanulhatnak, fejlődhetnek, hogy egyre jobban végezzék a munkájukat. Szerinte egy egyházi óvoda több téren is eltér az állami óvodáktól. Főleg nevelés, oktatás szempontjából. Egy egyházi óvodában több tudást adnak át a gyerekeknek például a magyarságról, a magyarság szeretetéről, a magyar kultúráról és nem utolsó sorban vallási téren. Egy vallási óvodában megtanulják a gyerekek elfogadni egymást és úgy szeretni ahogyan vannak. Megtanulják a felnőtteket és egymást is tisztelni. Megtanulják azt, hogy milyen jó egy szeretetteljes környezetben élni, lenni. Ezáltal a továbbiakban megpróbálják mindenhol ahová elsodorja őket a sors ugyanezt a szeretetteljes légkört megalakítani kialakítani, ahol ők jól érzik majd magukat. Az óvodának közösségi oldalán ki szokták tenni azt az információt, hogy az óvoda felvételt hirdet. Miután a szülők felkeresik óvodánkat személyesen is elmondják, hogy miért jobb egy egyházi óvodába járni, mint esetleg egy állami óvodában.

Karácshalmi Szent Mihály Görögkatolikus óvoda óvónője

Görögkatolikus vallású, amikor tud igyekszik templomba menni, még nincs gyermeke, de ha lesz a jövőben rá lehetőség, őt egyházi óvodába íratná. Ezt a munkahelyet azért is választotta mert szimpatikus és barátságos számára a légkör. Másabbnak tartja az egyházi óvodát az államtól, mivel itt a gyermekek napirendjébe beleépül a mindennapi beszélgetés Jézusról, a lelki percek, valamint az imádság reggel, evés előtt és lefekvés előtt is. Fontosnak tartja, hogy minél több görögkatolikus óvoda működjön, hogy minél több gyermeknek legyen lehetősége ezekbe az óvodákba járni. Nagy figyelmet fordítanak a hit fontosságára, az óvónők minden nap lelki perceket tartanak a gyerekeknek.

3. VALLÁSOS NEVELÉS A SZÜLŐK SZEMSZÖGÉBŐL

A kutatásom a a vallásos neveltetés a családban, illetve az óvodában. Kérdőív alkalmazásával információt szerezhettem a szülőktől, hogy milyen is szülői szemmel az egyházi óvoda. Az óvodáskor egy olyan kor, amelyikben el lehet kezdeni építeni a következő korok hittanra nevelését. Sejtetni kell a gyerekeket, hogy Isten megismerése nem záródik le az óvodás évekkkel, hanem tovább fog bővülni életünk végéig. A felekezeti óvodáknak az a különlegességük, hogy a rácsodálkozások az Isten szeretetének megnyilvánulásaira spontán mehetnek végbe és nem kizárólag csak a hittan óra keretein belül tudnak megvalósulni. Tudnivaló dolog, hogy az egyház által tanított légkörben az áhítatos légkör többször jelenik meg, mint az áhítat.

Montessori minden fejlődési fokozatban felismeri ezt a szabadság utáni törekvést a spontán cselekvésben. Pedagógiai gondolkodásában sarkalatos tény, hogy ez a szabadság semmiképpen sem kötöttségek nélküli szabadság. A vallásos nevelés a környezet előkészítésével kezdődik. Többféle feladatot különböztetünk meg, a praktikus élet feladatait, azután azokat, amelyek az iskolában a szellem fejlesztésére irányulnak, és a vallásos érzések kibontakoztatását, szív nevelését és vallási ismeretek átadása.

A kutatás célja, hogy feltárja a vallási nevelés megvalósulását a családban és az óvodában. Munkám kiemelt tevékenységgel bír, mivel a mai világban fontos szerepet foglal el az egyház általi tevékenység. Célul tűztem ki továbbá, hogy rávilágíthassak arra, hogy a szülők miként járulnak hozzá gyermekük vallási neveltetésére. Továbbá, hogy kiderítsem, hogy miért is választották a szülők a görögkatolikus óvodákat. Milyen tényezők befolyásolták a döntésükben, amik meghatározóak voltak, ezek az óvodák mellett fontosságot játszik a vallásosság gyakorlása. Mennyire vagy egyáltalán fontos-e a szülők számára az a fajta oktatás, nevelés, amely az egyház nyújtani tud a gyerekek számára. Milyen elvárásaik vannak az óvodával, befolyásoló tényező az, hogy közel van az lakhelyükhöz.

Kutatási kérdésként fogalmaztuk meg, hogy a görögkatolikus óvodákban tanuló gyerekek szülei mennyire vallásosak, továbbá hogy a gyermek vallásosága függ-e a családi neveléstől.

Kérdőíves kutatásomban összesen ötven szülő vett részt. Ez a szülők felét jelenti. 19-en a Batári Szent Mihály Óvodába járatják gyermekeiket, heten a Karácsfalvai Szent Mihály Óvodát választották, 13-an Balazséri Szent Péter és Pál Óvodát célozták meg, 11 szülő gyermeke pedig a Jánosi Görögkatolikus óvodába jár. Negyven válaszadó szerint szükség van további egyházi óvodák nyitására. 49 szülő megfelelőnek tartja az óvoda működését. A

szülők döntő többsége (33 fő) görögkatolikus. 14-en reformátusok, ketten római katolikusak, egy személy pedig ortodoxnak vallotta magát.

A kérdőíves kutatás során feltérképeztük, hogy a szülők miért döntöttek az egyházi óvoda mellett?

Mert vallásosak vagyunk”

„Fontos az egyházi nevelés a családukba”

„Sokkal színvonalasabb az egész oktatás”

„Megtetszett, hogy több irányból foglalkoznak a gyerekekkel.”

„Fontosnak tartom a gyermekem lelki épségét és a hitben nevelését. Az Úr útja az igaz út az életben, amit fontos megtárgítani a gyerekeknek még kiskorúakban”

„Én is vallásos emberként élek és szeretném gyermekemet is erre tanítani.”

„Mert szeretnék gyerekünket vallásosnak nevelni”

„És hála az úrnak a faluban ez az egy óvoda van, nem kellett választani.”

„Mert a gyermekemnek fontosnak tartom, hogy kiskorától kezdve hidjen és bizzon Isten létezésében, mert isten nélkül nincs élet mert isten az, aki mindig mellettünk van, aki sose hagy cserben akkor is, ha nemlasuk őt, kell, hogy legyen, akire a rossz időben is számíthat mert hitt nélkül eluralkodik a gonoszság a földön”

„Azért döntöttünk egyházi óvoda mellet, mert nagyon sok jót halódtunk róla!”

„Mert megfelelőnek találom gyermekem számára”

„Mert fontos a vallás.”

„Fontos a gyermekem lelki és Istenbe vetett neveltetése”

„Fontosnak tartom, hogy a gyermekeim megismerjék az Úr szeretetét, tanításait, megfelelő példaképekkel legyenek körülvéve.”

„Mert szeretném, ha minél többet meg tudna a vallásáról”

„Mivel a család vallásos, így fontosnak tartjuk, hogy kicsi kortól ilyen közösségbe legyen.

„Olyan emberek vegyék körül, akiknek szintén fontos szerepet tölt be az életébe a vallás!”

„Mert azt szerettem volna, hogy a gyermekem az óvodában is gyakorolja vallását.”

„Mert nincs más óvoda a faluban nem tartom fontosnak.”

„Szerintem fontos, hogy a gyerekek nem csak otthon tanulják a vallást.”

„Mert ugyan úgy kell nevelni a Krisztus iránti szeretetre, mint a többi dologra. Egyedül csak Isten segít végig mindenkit a földi nehéz életben. Nevelni kell Isten szeretetére. mikor beadtam a gyereket még állami volt”

„Fontos az egyházi nevelés számunkra”

„Mert fontos számunkra az egyházi nevelés”

„Mert közel van, és sokat ajánlották”

„Jó intézménynek tűnt”

„Mert fontos számunkra az egyházi nevelés”

Ebből az eredményből azt feltételezem, hogy a legtöbb szülő vallásos és a gyerekeit is a hitre szeretné nevelni.

A szülők többsége, 43 fő rendszeresen jár templomba, heten az évente egy lehetőséget választották. 43 szülő betartja az egyházi ünnepeket.

A kitöltött kérdőívek vizsgálati eredményeit összegezve megállapíthatjuk, hogy a szülőknek fontos a hit. Azért adták egyházi intézménybe gyermekeiket, hogy már fiatal korban megkapják a megfelelő egyházi nevelést. Szerintük már kis korban fontos elkezdeni a hitre való nevelést, minél hamarabb elkezdik, annál jobban fogják szeretni és tisztelni azt. A szülők többsége vallásos és szeretné, ha gyermeke keresztény környezetben nevelkedjen, szeretnék, hogy a gyermekeik tudomást szerezzenek Istenről, és a hitnek megfelelően nevelkedjenek.

Beérkezett válaszok alapján azt megállapíthatjuk, hogy a szülőknek fontos a vallási, erkölcsi nevelés, a megfelelő intézmény kiválasztása fontos számukra, a visszajelzések nagyon pozitívak voltak az egyházi óvodákról.

ÖSSZEGZÉS

Vallásos nevelés a családban és az óvodában címet viselő munkámmal azt szerettem volna bemutatni, hogy hogyan zajlik a legkisebb korosztálynál, vagyis a 3-6 éves gyerekek intézménynevelési-oktatási folyamatában az egyházzal és vallással való ismerkedés. A téma kidolgozása során annak elméleti tudnivalóit és gyakorlatát is bemutattam a témával kapcsolatos szakirodalom minél szélesebb körű feltárásával.

Mivel szakdolgozatom kimondottan a kárpátaljai vallási nevelésre vonatkozott a családban és az óvodában, interjút készítettem az óvodaprogram kidolgozóival, vezetőivel az óvodákban dolgozó óvónőkkel. A szülők körében egy rövid pilot-kutatást végeztem kérdőív segítségével. A szakdolgozat megírása során választ kaptam arra a kérdésre, hogyan zajlik az óvodás korosztály számára az egyházi nevelés Kárpátalján. Munkám aktualitását az adja, hogy a mai világban fontos szerepet foglal el az egyház általi tevékenység régióinkban. Különösen igaz ez most, mikor Ukrajnában háború uralkodik. Az egyház szerepe ilyen helyzetben még inkább felértékelődik.

A dolgozatom kutatási részében tudomást szereztem az intézmények változásairól, bővebb információt nyertem a szülőktől arról, hogy mennyire játszik fontos szerepet életükben a vallásosság.

A felekezeti óvodáknak az a különlegességük, hogy a rácsodálkozások az Isten szeretetének megnyilvánulásaira spontán mehetnek végbe és nem kizárólag csak a hittan óra keretein belül tudnak megvalósulni. Tudnivaló dolog, hogy az egyház által tanított légkörben az áhítatos légkör többször jelenik meg, mint az áhítat.

Az egyházi intézmények számos lehetőséget biztosítottak a gyermekek hitoktatására. Még az óvónők szellemisége és a gyerekekhez való hozzáállása is más lehet egy ilyen intézményben. Ezen kívül fontos szerepet játszik hitoktatás, közös imák, rövid részvétel az egyházi szertartásokon, az óvodában végzett szertartások.

Véleményem szerint a vallási nevelést nem lehet elég korán kezdeni, ezért fontos már, hogy az óvodai megvalósítását is feltárjuk.

РЕЗЮМЕ

У своїй роботі я розглядала релігійну освіту, представила релігійне життя в дитячому садку, досліджуючи відповідну тему як із літератури, так із практики.

Тема моєї курсової роботи Релігійне виховання в сім'ї та дитячому садку. Під час написання роботи ми отримали відповідь на питання: як відбувається релігійне виховання в церковних садочках і що таке релігійне виховання. Моя робота має пріоритетне значення, оскільки церковна діяльність відіграє важливу роль у сучасному світі. Раніше ніхто не займався цією темою на Закарпатті, тому я вважаю дуже важливим, з цієї теми отримувати нові знання. Ця тема дуже актуальна, оскільки церква відіграє важливу роль у сучасному світі

Курсова робота була розроблена відповідно до зазначеної теми. У першій частині своєї роботи я хотіла показати важливість релігійного виховання за допомогою відповідної літератури, в основному зосередившись на греко-католицьких садочках Закарпатської області. Я вважаю, що вихователі дитячих садків, які проживають на Закарпатті, також повинні усвідомити церковну освіту, оскільки церковні садочки на Закарпатті розширюються все більше. Як висновок, на мою думку, педагоги повинні також усвідомлювати важливість церковної освіти.

У дослідницькій частині я дізналася про зміни. За допомогою анкети я познайомила з навчанням та вихованням греко-католицьких дитсадків через погляди їхніх батьків.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Bacsikai Katinka (2017): *A felekezeti oktatás új negyedszázada*. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó.

Beregszászi Anikó – Cserniczkó István – Orosz Ildikó: (2001) *Nyelv, oktatás, politika*. Beregszász, Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola.

Blanco Laura – Carbonel Szilvia (2005): *Erények és értékek*. Budapest, Kálvin János kiadó.

Bognárné. Dr. Kocsis Judit (2020): A 2010 és 2019 neveléstudományi kutatások összefoglalóiban megjelenő vallásos neveléssel összefüggő témák – a 2010 és 2019 közötti időszakban. In: *Új Pedagógiai Szemle* 70 (1-2) 27-50.

Csanád Béla (2001): *Keresztény valláspedagógia*. Budapest, Jel Könyvkiadó.

Csiki Gábor (1917) *A valláspedagógia alapkérdései*. Kel Könyvkiadó, Budapest

Dobos László (1996): *Világiak a plébániai lelkipásztorkodásban*. Lámpás Kiadó, Abaliget.

Fedinec Csilla – Vehes Mikola (2010): *Kárpátalja 1919-2009 történelem, politika, kultúra*. Budapest Argumentum MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézete.

Fedinec Csilla (1999): *Fejezetek a kárpátaljai magyar közoktatás történetéből. (1938-1939)*. Budapest, Nemzetközi Hungarológiai Központ.

Fedinec Csilla (2008): A kárpátaljai magyar kisebbség helyzetének változásai Ukrajnában. In: *Kisebbségi magyar közösségek a 20. században*. Budapest, MTA Etnikai-Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, 346-353.

Fodorné Nagy Sarolta (1996): *A katechézis kommunikációs problémái*. Budapest, Kálvin kiadó.

Goleman Dániel (1977): *Érzelmi intelligencia*. Budapest, Háttér Kiadó.

Gyökössy Endre 1991: *Együtt a szeretetben*. Budapest, Lámpás Kiadó.

Lőrinczi (1993): *Keresztény Magvető*. Budapest, Unitárius Egyház.

Maria Montessori (2002) *A gyermek felfedezése* Budapest, Regiszter Kiadó és Nyomda.

Orossné Seper Ildikó (2006a): *A katolikus óvoda*. Apor Vilmos Katolikus Iskolaközpont Győr.

Orossné Seper Ildikó (2006b) *A katolikus óvoda, mint a vallásos nevelés része*, Győr, Jel Kiadó.

Pukánszky Béla (1997): *Schneller István neveléstana: a „személyiség paedagógikája”*. Budapest, Jel Könyv kiadó.

Regényi Enikő Mária (2011): *A vallás(os) nevelés, mint társadalmi beilleszkedést segítő módszer*. Magyar Tudományos Akadémia Pedagógiai Bizottság, Budapest.

S. Gyurkovics Mária: *Isten gyermekei vagyunk*. Budapest, Kálvin János kiadó.

Szent-Iványi Sándor (1971): *Vallásos nevelés a családban*. Budapest, Unitárius Egyház.

Szerepi Imréné (2005): *„Ajándék a világ”. Katolikus szemléletmód*, Budapest

Szilveszter László Szilárd (2011): *Keresztény nevelés a posztszekuláris társadalomban*. In: Hegedűs Judit, Kempf Katalin és Németh András (szerk.): Budapest, Háttér Kiadó. Akadémia Pedagógiai Bizottság, Budapest.

Tarjányi Zoltán (1999): *Pedagógia III*. Budapest, Szent István Társulat.

Tarjányi Zoltán (2000) *Az óvodás korú gyermek katekétája*. Budapest, Kálvin kiadó.

Tettamanti Béla (1995): *A személyiség nevelésének magyar elmélete* - Schneller István rendszere. Az OPKM hasonmás kiadványai. 177.

Tilmann Klemens (1994): *Hogyan beszéljünk ma Istenről a családban*. Budapest, Jel Kiadó.

Internetes források:

Kárpátalja hetilap honlapja: <https://karpataljalap.net/2016/07/06/magyar-gorogkatolikus-ovodat-avatott-fel-soltesz-miklos-allamtitkar-karpataljan> [Letöltésideje: 2021.március.14.] Magyar görögkatolikus óvodát avatott fel Soltész Miklós államtitkár Kárpátalján

Kárpátalja hetilap honlapja: <https://karpataljalap.net/2017/06/14/felujitasra-kerult-batari-gorogkatolikus-ovoda?fbclid=IwAR3SwaFM67r-EgU0cTsQCXL-mpjeM3CoeDogMunx9HZ5bpMY0I9fbpcdC8>

Kárpátalja.ma, kárpátaljai magyar hírportál honlapja: <https://karpatalja.ma/karpatalja/oktatas/ovodaatado-unnepseg-karacsfalvan/> [Letöltés ideje: 2021.március 24.] Óvodaátadó ünnepség Karácsfalván.

Óvoda.gknet hírportál: <http://ovoda.gknet.org/index.php> [Letöltés ideje: 2021.március28.]

Ім'я користувача:
Ілдіко Греба

ID перевірки:
1015111411

Дата перевірки:
16.05.2023 12:57:33 CEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
17.05.2023 12:46:12 CEST

ID користувача:
100011752

Назва документа: Papp Brigitta

Кількість сторінок: 37 Кількість слів: 10136 Кількість символів: 79774 Розмір файлу: 422.80 KB ID файлу: 1014794167

3.53% Схожість

Найбільша схожість: 1.29% з Інтернет-джерелом (<https://bgazrt.hu/wp-content/uploads/2019/09/Nemzetpolitikai-Sajt%...>)

1.97% Цитат

Не знайдено жодних посилань

7.55% Вилучень

Деякі джерела вилучено автоматично (фільтри вилучення: кількість знайдених слів є меншою за 8 слів та 0%)

